

بررسی و تحلیل فرهنگ و تمدن ایران اسلامی در عصر صفوی

اسد اصغری سولا (نویسنده مسئول)

دانشجوی دکتری تاریخ ایران پس از اسلام، واحد شبستر، دانشگاه آزاد، آذربایجان شرقی، ایران

asgari.asad@yahoo.com

دکتر حسین آلیاری

دانشیار و عضو هیئت علمی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد، آذربایجان شرقی، ایران

داود اصفهانیان

استاد و عضو هیئت علمی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد، آذربایجان شرقی، ایران

میر اسداله صالحی پناهی

استادیار و عضو هیئت علمی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد، آذربایجان شرقی، ایران

چکیده

این پژوهش می‌کوشد با شناخت چگونگی فرهنگ پذیری مغولان در ایران، علل و نتایج آن را بازشناسد. بی‌تردید متون تاریخی و آثار مورخان بزرگ این عصر و سکه‌های باقی مانده از آن، از حوزه‌های بسیار مهم بازتاب این مفاهیم و اندیشه‌ها به شمار می‌آید. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد، دوره حکومتی غازان و جانشینان او، پایان حاکمیت یاسا و اوج گرفتن فرهنگ پذیری مغولان و تفوق فرهنگ ایرانی-اسلامی در قلمرو ایلخانان است، درحقیقت مغولان در رهگذر حضور میان ایرانیان نه تنها بسیاری از عناصر فرهنگ ایرانی اسلامی را پذیرفتند بلکه در اعتلا و شکوفایی آن کوشیدند، از سوی دیگر نباید از نظر دور داشت، فرهنگ ایرانی نیز در کنار فرهنگ مغولی - چینی، از آن تأثیر پذیرفت و برخی از اجزاء آن را در خود جای داد اما هیچگاه در آن مستحیل نگشت بلکه فرهنگ قوم غالب را در خود جذب نمود. فرایند فرهنگ پذیری مغولان نتایج مهمی در برداشت که مهم‌ترین آن عبارتند از: کاهش خشونت و قساوت مغولان و تقلیل ویرانگری ناشی از حضور آنان در این سرزمین، بهبود وضعیت عمومی جامعه، احیای دوباره نام ایران و به کارگیری آن در متون تاریخی این دوره، تفوق و برتری دین اسلام در رویارویی با ادیان دیگر، رسمی شدن زبان و خط فارسی و گسترش آن از آمویه تا شام، رشد و رونق شعر فارسی با رویکرد اجتماعی، رشد تاریخ نگاری به زبان فارسی و در نهایت نجات حیات فرهنگ ایرانی درمقابل تهاجم اقوام بیگانه که قطعاً این موفقیت‌ها نشانگر توانمندی، پویایی و غنای این فرهنگ در مقابل حضور بلند مدت بیگانگان در این سرزمین است.

واژگان کلیدی: مغولان، ایلخانان، فرهنگ پذیری

